

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Verantwoording

Schlichting, L.G.A.

Citation

Schlichting, L. G. A. (1965). Verantwoording. *Acta Politica*, 1: 1965/1966(1/4), 1-2. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3449587>

Version: Publisher's Version
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3449587>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

VERANTWOORDING

De Nederlandse Kring voor Wetenschap der Politiek, die het initiatief heeft genomen tot de uitgave van dit tijdschrift, bestaat sinds 1950. Totnutoe heeft deze vereniging een voor niet-leden vrijwel onmerkbaar leven geleid: enkele malen per jaar komen de Nederlandse beoefenaren der politicologie bijeen voor een discussie over een vraagstuk van hun vak; voorts vormt de Kring een band met de International Political Science Association, een onder de auspiciën van Unesco opgerichte wereldorganisatie van politicologen, welke door congressen, conferenties en publikaties de beoefening van de wetenschap der politiek bevordert.

Dat de vereniging van Nederlandse politicologen zich eerst thans tot een groter publiek richt, moet in de eerste plaats worden toegeschreven aan het feit, dat de universitaire studie der politicologie in Nederland pas na de Tweede Wereldoorlog een aanvang nam, dat wil zeggen vele decennia later dan in landen als Engeland, Frankrijk, Duitsland, de Verenigde Staten en België. Toen de Kring werd opgericht, waren er in Nederland slechts drie, bovendien nog vrij nieuwe, leerstoelen in deze wetenschap en nog geen afgestudeerden. Sindsdien heeft deze nieuwe specialisatie in de sociale wetenschappen een toenemende aantrekkingskracht uitgeoefend en er zijn thans enige honderden afgestudeerden, die politicologie als hoofd- of bijvak gestudeerd hebben. Daarmee acht de Kring de behoefte aan een eigen wetenschappelijk periodiek aanwezig, en tevens een voldoende zakelijke bestaansmogelijkheid voor een driemaandelijks tijdschrift.

De eerste publikatie, die wij de lezer hierbij voorleggen, overtreft in omvang verre die van een normale tijdschriftaflevering. De overweging, die de redactie tot deze opzet geleid heeft, is de volgende. De wetenschap der politiek omvat verschillende aspecten, zoals: de geschiedenis der politieke leerstellingen, de theorie der politieke instituties, politieke partijen en pressie-groepen, het onderzoek van het politiek gedrag en de leer der internationale betrekkingen. In één tijdschriftaflevering van normale omvang zou het onmogelijk zijn, bijdragen over deze verscheidene gebieden op te nemen. Toch leek het nuttig en aantrekkelijk in deze eerste publikatie een beeld te geven van de veelzijdigheid, die de beoefening van de politicologie ook in Nederland eigen is. Daarom wordt de lezer als het ware een eerste gebonden jaargang ter kennismaking aangeboden.

Het bestuur van de Nederlandse Kring voor Wetenschap der Politiek hoopt op de belangstelling en medewerking, als lezers en als schrijvers, van allen wie het politieke leven en de wetenschappelijke bespiegeling daarover ter harte gaan.

Namens het bestuur van de Nederlandse Kring voor Wetenschap der Politiek,

L. G. A. SCHLICHTING,
voorzitter.

POLITIEKE VRIJHEID

door L. van der Land

Wie de moeite neemt, telkens als hij, waar dan ook, op het woord 'vrijheid' stuit, zich af te vragen welke betekenis er in dat geval aan dit woord wordt toegekend, komt tot de ontmoedigende slotsom, dat het aantal verschillende betekenissen zo groot is en dat deze zo ver uit elkaar kunnen liggen, dat het zonder duidelijke nadere omschrijving onbruikbaar is geworden voor iemand die prijs stelt op terminologische zindelijkheid. Deze ervaring doet men niet slechts op met literatuur uit onze eigen tijd; zolang er over vrijheid wordt gediscussieerd kan men het verschijnsel waarnemen: Epictetus, die als slaaf geleefd heeft, wordt door Aristoteles, Locke, Rousseau, Hume of Marx geacht — en dat niet steeds om dezelfde redenen — in 'onvrijheid' te leven. Maar als stoïcijns filosoof zag hij in zijn slavernij geen beletsel zichzelf als 'vrij' te beschouwen. Het ligt hier voor de hand aan te nemen, dat er over verschillende 'vrijheden' gesproken wordt. Om dit voorbeeld met vele andere aan te vullen, kan men terecht in het omvangrijke, tweedelige werk dat The Institute for Philosophical Research in de vijftiger jaren heeft laten samenstellen door een grote staf onder leiding van Mortimer J. Adler¹.

Hoe verscheiden de betekenissen ook zijn die aan het begrip 'vrijheid' worden toegekend, één kenmerk vertonen zij vrijwel allemaal: een gunstige waardering van de 'vrijheid'. Weinig termen, die de mensheid in de loop van haar historie heeft gebruikt, hebben een zo immens gezag, zoveel wijding verkregen als 'vrijheid', of het zou 'rechtvaardigheid' moeten zijn. Sociale groeperingen of politieke partijen met de meest tegenstrijdige ideologieën of programma's zijn het erover eens, dat de 'vrijheid' een hoog goed is. 'Godsdienstvrijheid' wordt in sommige gemeenschappen gebruikt als een verkorte formule voor de 'onvrijheid om God niet te erkennen'; in de Sowjet-Unie betekent godsdienstvrijheid de 'onvrijheid om God te dienen, zoals men wil'.

Wij hebben de neiging de vrijheid te beschouwen van de onvrijheid uit; daarvan hebben we een min of meer duidelijke voorstelling. De vrijheid is als situatie niet zodanig exact omschrijfbaar, dat er een *communis opinio* bestaat over de inhoud ervan. Wanneer wij vaststellen, dat in 1945 de vrijheid in Nederland weerkeerde, kunnen we het eigenlijk slechts eens zijn over iets negatiefs, nl. dat de terreur, de onvrijheid, verdween. Over de situatie van de vrijheid, die daarna

¹ Mortimer J. Adler, *The Idea of Freedom, A Dialectical Examination of the Conceptions of Freedom*, New York 1958.